

Μια ανάποδη Νέκυια

Τέλος Νοεμβρίου κυκλοφορεί το νέο μυθιστόρημα της Μαρίας Μήτσορα. Ο πανεπιστημιακός Κώστας Καραβίδας το διάβασε και το παρουσιάζει αποκλειστικά στους αναγνώστες του Ανοιχτού Βιβλίου

► Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΒΙΔΑ

Η ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΣΟΡΑ στο τελευταίο της μυθιστόρημα με τον παιγνιώδη τίτλο *Η κυρία Τασία και ο Γουλιέλμος Καταβάθος* στέλνει ανταπόκριση από ένα προσωπικό και συγγραφικό τρίστηρο. Στο «χείλος του κόσμου», με καρυωτακτικό θάρρος, «δώθε απ' τ' όνειρο και κείθε απ' τη ζωή», η συγγραφέας στέκεται ψύχραιμα, χωρίς φόβο για τις θύελλες και τα σκοτάδια, με ήρεμη διάθεση αποδοχής των χαμών, του πένθους και της λύπης που συνοδεύουν την ανθρώπινη μοίρα, ισορροπώντας ανάμεσα στον ήπιο θρήνο, τη μελαγχολία, την τρυφερότητα και τη λεπτή διακωμώδηση. Το θεματικό υπόβαθρο της αφήγησης προϋποθέτει μιαν αυλή που χάθηκε: το μοτίβο δηλαδή μιας χαμένης αθώοτητας, νιότης και χαράς που περικυκλώνει την αφηγήτρια στον περικλειστο νεοσυμβολιστικό κήπο στους πρόποδες του Λυκαβηττού με την αλλόκοτη αστική εικονογραφία: καλσόν που χορεύουν στον αέρα φωνάζοντας «γράψε για μένα» και γέιτονες που κραυγάζουν από τα μπαλκόνια «Βοήθεια, νυκτώνει!»

Επτά χρόνια μετά τη συλλογή διηγημάτων *Από τη μέση και κάτω* (2014) και δεκατρία από την κομβική μυθιστορηματική αυτοβιογραφία της *Με λένε λέξη* (2008), η Μήτσορα επανέρχεται με μια επώδυνη κύηση στο ενδιαμέσο αφηγηματικό είδος ανάμεσα στο μικρό μυθιστόρημα και την εκτενή νουβέλα (*Σκόρπια δύναμη* 1982, *Η περίληψη του κόσμου* 1985, *Ο ήλιος δύο* 1996, *Καλός καιρός/μετακίνηση* 2005). Η φόρμα που έχει επιλέξει,

συμβατή με το λεπτοδουλεμένο ύφος, είναι κατάλληλη για τον σκοπό της: την αφηγηματική μυθοποίηση, μέσω μιας υπερρεαλιστικά συγκαλυμμένης ψυχαναλυτικής αυτοβιογραφίας, του εσωτερικού κενού που λάμπει όταν παρέλθει η θυελλώδης, εντατική ζωή.

Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αυτό συμβαίνει σε όλα τα βιβλία της Μήτσορα. Οι αραιές εμφανίσεις και τα μεγάλα διαστήματα σιωπής δεν είναι άσχετα με την εκλεκτική συγγραφική στάση και την αριστοκρατική συνέπεια που τη χαρακτηρίζουν. Η συγγραφέας δεν έχει πάψει από το ξεκίνημά της να αυτοβιογραφείται ποιητικά από τη θέση ενός εγγενούς περιθωρίου, αν και τα τελευταία χρόνια έχει απομακρυνθεί αισθητά από το ασφυκτικό και σκοτεινό κλίμα των πρώτων της βιβλίων. Το ιδιαιτικό της σύμπαν, παρότι κρυπτικό, παραμένει για τους αναγνώστες της αναγνωρίσιμο.

Η κυρία Τασία και ο Γουλιέλμος Καταβάθος είναι μια κατάδυση στη μοναξιά, τον χρόνο και τις απώλειες των προσώπων που φουντώνουν φασματικά στη μελαγχολία του κειμήλου. Το βιβλίο αφηγείται παραμυθικά και παραμυθητικά το εσωτερικό τοπίο, τον μέσα κήπο που διαμορφώνει η έλλειψη της παλιάς χαράς και της παλιάς θλίψης. Ενα σημείωμα με μια παράξενη ηλεκτρονική διεύθυνση, «σαν ghostweb, σαν Αδης.com», που εμφανίζεται στο όνειρο της πιστής στο αόρατο, το άυλο και το δέος του ανεξήγητου αφηγήτριας, οδηγεί σε απροσδόκτες συναντήσεις. Πρωταγωνίστρια της ιστορίας γίνεται η φασματική κυρία Τασία, η πεθαμένη παλιά μοδίστρα που

όσο ζούσε της έραβε «φορέματα Από-χαριτημών» και ο άσπρος γάτος της (Γουλιέλμος Καταβάθος). Οι δυο τους πετάγονται ξαφνικά δίπλα από κάδους ανακύκλωσης, μέσα από αστικές τρύπες και ξεχασμένα πηγάδια, σε άδεια οικόπεδα και ερειπωμένα σπίτια, ανάμεσα σε πυκνές φυλλωσιές, που συνδέουν τον πάνω κόσμο με τον κάτω.

Σε αυτή την ιδιότυπη παραισθητική επιφάνεια αναπτύσσεται ένας ανελέητος νεκρικός διάλογος, εν μέρει μονόλογος. Η κυρία Τασία έχει ιδρύσει Γραφείο Ευρέσεως Φαντασμάτων και με-

σολαβεί για να φέρει πίσω στον κόσμο αγαπημένους νεκρούς. Ζητά λοιπόν από την αφηγήτρια να προετοιμάσει λίστα φαντασμάτων που θα προσκληθούν στο δείπνο της Εκάτης στον κήπο του σπιτιού της. Ο μεταφορικός λόγος της Μήτσορα καταφεύγει στον αρχαίο μύθο της μυστηριώδους Εκάτης, θεότητας συνυφανμένης με τα σταυροδρόμια, τα πνεύματα, τον κάτω κόσμο και τη μαγική τέχνη, για να μιλήσει για τον θαμπό, θολό και αόριστο κόσμο όπου συσχεύεται το εδώ και το πουθενά, η ύπαρξη και η ανυπαρξία, οι ζωντανοί και οι νεκροί.

Τα δείπνα της Εκάτης στην αρχαιότητα περιλάμβαναν προσφορές προς τη θεά και τις ψυχές των πεθαμένων και τοποθετούνταν στα τρίστηρα, εκεί όπου θρυλούνταν ότι περιπλανώνται τα δαιμόνια πνεύματα.

Το προσκλητήριο των νεκρών στο δείπνο που διαρκώς καθυστερεί, με τον συγγραφικό λόγο να λειτουργεί ως σπονδή με λόγια-ξόρκια και ανεπίδοτες συγγνώμες, έχει εξαγινιστικό και κατευναστικό χαρακτήρα. Οι καλεσμένοι-φαντάσματα, μόνο άντρες, είναι σχέσεις τραυματικές ή ανολοκλήρωτες που διατηρούν και μετά θάνατον άλυτους και ανισόρροπους δεσμούς μαζί της: πατέρας, αδελφός, άγριοι έρωτες της νιότης και της ωριμότητας. Έτσι, σκιννοθετώντας μιαν ανάποδη Νέκυια, ένα gothic κόμικ στην άβυσσο του νου, οι ζωντανοί γίνονται νεκροί και οι νεκροί ζωντανεύουν. Οι σκαλιστές φράσεις και η ρυθμική αγωγή του σχεδόν μουσικού λόγου της Μήτσορα υποβάλλουν έναν αργό ρυθμό ανάγνωσης, πολύ κοντά στον ποιητικό. Ο εσωτερικός μονόλογος εναλλάσσεται με σπαρταριστά διαλογικά μέρη, ενώ η εκτενής, εμβόλιμη ημερολογιακή-επιστολική γραφή μένει χωρίς αποδέκτη, ένας βαθύς ποιητικός λόγος εις εαυτόν.

Η Μήτσορα αξιοποιώντας τις φαρμακευτικές ιδιότητες της συγγραφικής τέχνης μιλάει για υπαρξιακά αισθήματα και σκέψεις που κατακλύζουν τη ζωή όσων τη νοσηματοδοτούν σε διάλογο με τους απόντες. Δεν καταλαβαίνουν πια τους ανθρώπους, ζουν με γάτες και παρατηρούν τα ζώα, τα φυτά και τα πουλιά, καθώς «ο άνθρωποι όλο και σκοτεινιάζουν, μόνο τα αδέσποτα ζώα έχουν το δικό τους κυνηγημένο φως» (σ. 18). Παρά το φορτισμένο περιεχόμενο του βιβλίου, κάπου στο βάθος ακούγεται ένα λειτουργικό αίτημα επιστροφής στη ζωή, σαν εκείνο που διατυπώνει ο κυνικός Μένιππος, ο γελαστής του Χάροντα στους *Νεκρικούς Διαλόγους* του Λουκιανού: «Ούκουν άπαγέ με αΐθης ές τόν βίον» («Πήγαινε με πίσω στη ζωή»).